

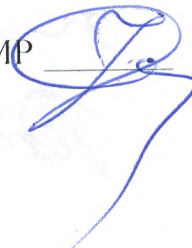
**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет соціально-гуманітарних технологій, спорту та реабілітації

Кафедра психології, педагогіки та суспільних дисциплін

Затверджено

Науково-методична рада Університету,
протокол від « 13 » 11 2025 № 4

Голова НМР І. ШЕМЕЛИНЕЦЬ

**ПРОГРАМА
АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ**

навчальних дисциплін: «Психологія сучасних бізнес-організацій»,

«Психологія управління інноваціями», «Психологія цінностей

(за білінгвальною методикою)»

для підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня

денної та заочної форм навчання

галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

спеціальність 053 «Психологія»

освітня програма «Психологія. Психологія бізнесу»

Програма атестаційного екзамену складена на основі освітньо-професійної програми «Психологія. Психологія бізнесу» підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня, галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальність 053 «Психологія», затвердженої Вченою радою Університету від 12.07.2024, протокол №19.

Укладач:

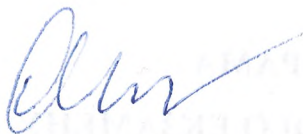
І. ПЕТУХОВА, к. пед. наук, доцент,
завідувач кафедри психології,
педагогіки та суспільних дисциплін

Гарант ОП:

Т. ТКАЧУК, д. псих. наук, професор,
професор кафедри психології,
педагогіки та суспільних дисциплін

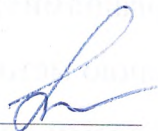
Рецензент:

А. МАСЛЮК, д. псих. наук, доцент

Розглянуто і схвалено кафедрою психології, педагогіки та суспільних дисциплін, протокол від «2» жовтня 2025 №3

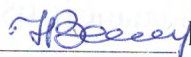
Завідувач кафедри

І.О. Петухова, к. пед. наук, доцент

Розглянуто і схвалено вченою радою факультету соціально-гуманітарних технологій, спорту та реабілітації, протокол від «7» жовтня 2025 р. №3

Голова вченої ради

Н.І. Зикун, д. н. із соц. ком.,
професор

Завідувач навчально-методичного відділу

Г.В. Гришук, доктор філософії

Реєстраційний № _____

Зміст

1. Пояснювальна записка	4
2. Характеристика змісту програми.....	6
3. Результати навчання	6
4. Основна частина програми.....	7
4.1. Зміст програми з навчальної дисципліни «Психологія сучасних бізнес-організацій».....	7
4.2. Перелік питань із навчальної дисципліни «Психологія сучасних бізнес-організацій».....	8
4.3. Зміст програми з навчальної дисципліни «Психологія управління інноваціями».....	9
4.4. Перелік питань із навчальної дисципліни «Психологія управління інноваціями».....	10
4.5. Зміст програми із навчальної дисципліни «Психологія цінностей (за білінгвальною методикою)».....	11
4.6. Перелік питань із навчальної дисципліни «Психологія цінностей (за білінгвальною методикою)».....	12
5. Критерії оцінювання відповідей атестаційного екзамену.....	14
6. Приклад білету атестаційного екзамену.....	16
7. Рекомендована література.....	19

Пояснювальна записка

Програма атестаційного екзамену складена відповідно до освітньої програми підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності «Психологія». Метою атестаційного екзамену є перевірка досягнення результатів навчання, визначених Стандартом вищої освіти та освітньою програмою.

Атестаційний екзамен передбачає оцінювання набутих здобувачами компетентностей із навчальних дисциплін: «Психологія сучасних бізнес-організацій», «Психологія управління інноваціями», «Психологія цінностей (за білінгвальною методикою)». Атестація здобувачів вищої освіти здійснюється державною екзаменаційною комісією після завершення навчання на певному освітньому ступені з метою встановлення фактичної відповідності рівня підготовки вимогам освітньої програми.

До складання атестаційного екзамену допускаються здобувачі, які виконали навчальний план.

Структура програми включає такі її складові: вступ, характеристику змісту програми, результати навчання, основну частину, критерії оцінювання відповідей, список рекомендованих літературних джерел, приклади білету атестаційного екзамену.

У результаті засвоєння навчального матеріалу за запропонованою програмою перевіряється успішність навчальних досягнень здобувачів з навчальних дисциплін: «Психологія сучасних бізнес-організацій», «Психологія управління інноваціями», «Психологія цінностей (за білінгвальною методикою)», формується система теоретичних знань із основ психологічної науки, здійснюється їх практичне закріплення, удосконалюється професійна компетентність психологів.

Засвоєння теоретико-практичного інструментарію сприяє набуттю досвіду практичної діяльності щодо здійснення якісної професійної психологічної допомоги різним категоріям клієнтів.

Мета проведення атестаційного екзамену – виявити рівень програмних компетентностей здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Психологія»; перевірити та оцінити знання здобувачів вищої освіти із таких освітніх компонентів, як: «Психологія сучасних бізнес-організацій», «Психології управління інноваціями», «Психології цінностей (за білінгвальною методикою)».

Завдання програми: виявити рівень сформованості знань про психічні явища, закономірності їх виникнення, функціонування та розвитку; поведінки, діяльності, учинків; особливостей взаємодії людей у соціальних групах та бізнес-організаціях; психофізіологічних процесів і механізмів, які покладено в основу різних форм психічної активності, у т. ч. суб'єктів бізнесу задля ефективної професійної діяльності психолога, в галузі психології, зокрема психології бізнесу.

Предмет атестаційного екзамену – виявити рівень професійної компетентності здобувачів вищої освіти та їх готовності до професійної діяльності.

Після атестаційного екзамену здобувачі вищої освіти повинні володіти такими **компетентностями**:

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, зокрема психології бізнесу, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

загальні:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

спеціальні:

СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.

СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

фахові:

ФК1. Здатність аналізувати та оцінювати теоретичні та практичні психологічні проблеми, що стосуються ділових організацій, з критичною інтеграцією сучасних концепцій бізнес-психології, результатів міжнародних емпіричних досліджень та передової практики.

ФК2. Здатність самостійно обирати або професійно розробляти та етично застосовувати оптимальні методи чи програми психологічного втручання для розв'язання питань організації бізнесу для її успіху та розвитку.

Методи та форми атестаційного екзамєну: письмові розгорнуті відповіді на теоретичні питання, розв'язання психологічних задач, вирішення практичних завдань, тестування.

Організація контролю знань здобувачів вищої освіти на атестаційного екзамєні здійснюється за допомогою перевірки рівня набутих знань на лекціях, сформованості умінь на семінарських і практичних заняттях, а також завдяки самостійному вивченню програмного матеріалу.

Максимально можлива оцінка за знання програмного матеріалу навчальних дисциплін складає 100 балів. Екзаменаційна оцінка ставиться на основі контролю набутих знань і умінь здобувачів вищої освіти, а саме: 1) виявленого рівня знань, продемонстрованого під час відповіді на теоретичне питання; 2) результатів виконання практичних і тестових завдань, винесених на атестаційний екзамєн.

Атестаційний екзамєн здійснюється в обсязі навчального матеріалу, визначених програмами дисциплін у повному обсязі.

Підсумковою оцінкою атестаційного екзамєну є сумарна кількість балів, набраних під час відповіді на білет атестаційного екзамєну (максимум 100 балів).

Перелік питань, що охоплює зміст навчальної програми дисциплін та критерії оцінювання визначаються кафедрою і включаються до програми атестаційного екзамєну, а також доводяться до здобувачів.

Здобувачі вищої освіти, які не з'явилися на екзамєн без поважних причин вважаються такими, що отримали 0 балів і не склали атестаційний екзамєн. У разі отримання ними незадовільної кількості балів, вони складають екзамєн повторно (поки працює екзаменаційна випускова комісія). При цьому у відомості обліку успішності робиться відповідний запис «незадовільно».

За порушення дисципліни під час проведення атестаційного екзамєну (списування, заміна завдань, використання недозволених матеріалів чи засобів, в т.ч. мобільних телефонів та інших технічних засобів) складання екзамєну у подальшому не допускається.

2. ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМІСТУ ПРОГРАМИ

Предмет – перевірка та оцінювання рівня засвоєння системи теоретичних знань та сформованих компетенцій про психологічні аспекти взаємодії психолога із різними категоріями клієнтів, у тому числі під час розв’язання різноманітних клієнтських запитів. Визначення теоретичної і практичної підготовки випускника до виконання професійних завдань.

Зміст програми атестаційного екзамену включає програми з таких навчальних дисциплін: «Психологія сучасних бізнес-організацій», «Психологія управління інноваціями», «Психологія цінностей (за білінгвальною методикою)».

Зміст програми з навчальної дисципліни «Психологія сучасних бізнес-організацій»

Психічні явища в діяльності бізнесмена. Проблема особистості в бізнесі. Комунікативні процеси в діяльності бізнесмена. Психологічні особливості успішної бізнес-діяльності. Персонал-технології у психології бізнесу. Психологічні основи успішних продажів. Психологічна допомога суб’єктам бізнесу. Психологічна культура та етика бізнесу.

Зміст програми з навчальної дисципліни «Психологія управління інноваціями»

Інновація як предмет наукового дослідження. Інноваційний процес як предмет наукового дослідження. Інформаційні аспекти інновацій. Планування інноваційної діяльності. Управління ризиками в процесі інноваційної діяльності. Інноваційний проєкт. Особистісні детермінанти успішності інноваційного процесу. Організаційні аспекти. Інноваційність в груповому контексті. Прикладні дослідження інноваційності. Управлінське консультування нововведень.

Зміст програми з навчальної дисципліни «Психологія цінностей (за білінгвальною методикою)»

Психологія цінностей як наукова і навчальна дисципліна. Цінності, ціннісні орієнтації і особистісний смисл. Проблема класифікації цінностей та їх функції. Цінності у структурі особистості. Психологічний розвиток як основа становлення цінностей. Становлення цінностей особистості та суб’єктивне благополуччя. Моделювання та психологічна діагностика становлення цінностей особистості. Фактори, механізми та умови становлення цінностей особистості

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Формулювання результатів навчання для атестаційного екзамену базується на програмних результатах навчання (ПРН), визначених освітньо-професійною програмою, зокрема:

ПРН1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПРН3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.

ПРН7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.

ПРН8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.

ПРН10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.

ПРН12. Виявляти та критично оцінювати організаційні потреби, пов’язані з ефективністю та розвитком людських ресурсів, визначати альтернативи для їх дослідження та розв’язання, здійснювати психологічний супровід суб’єктів бізнес-організацій із метою оптимізації взаємин представників бізнесу й усіх зацікавлених сторін, включаючи суспільство в цілому.

ПРН13. Здійснювати прикладні дослідження у галузі бізнес психології на основі влучно дібраних методів, формувати аргументовані висновки за результатами отриманих даних, надавати обґрунтовані практичні рекомендації задля підвищення ефективності бізнес-діяльності, здійснювати комунікацію та взаємодію з представниками різних професійних груп на міжнародному ринку праці, інтегрувати їхній досвід та впроваджувати сучасні новітні інноваційні підходи та технології задля розвитку вітчизняного бізнес-середовища, мати навички ефективного групового консультування з відповідних питань, організації та проведення професійного навчання у рамках співпраці та обміну.

4. ОСНОВНА ЧАСТИНА ПРОГРАМИ

4.1. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ІЗ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПСИХОЛОГІЯ СУЧАСНИХ БІЗНЕС-ОРГАНІЗАЦІЙ»

Тема 1. Психологія бізнесу як міждисциплінарна наука

Актуальність вивчення психології бізнесу на сучасному етапі розвитку суспільства. Поняття бізнесу, його види і форми. Специфіка психології бізнесу як окремої галузі психології: об'єкт і предмет дослідження, психічні категорії (психічні процеси, тани та індивідуально-психологічні особливості), завдання і методи. Зв'язок психології бізнесу з іншими науками, навчальними дисциплінами. Бізнес як соціально-економічне і психологічне явище. Спільне і відмінне бізнесу та підприємництва. Напрямки дослідницької і практичної діяльності психологів у бізнесі. Перспективні напрями досліджень психології бізнесу в нашій країні й закордоном.

Тема 2. Історичний аналіз феномену бізнесу

Історичний аналіз терміну «антрепренер». Макс Вебер та соціологічна теорія підприємництва. Підприємництво через соціальну девіацію і маргінальний статус (В. Зомбарт, Е. Хозелітц). Роль соціальної солідарності у формуванні підприємництва (Е. Дюркгейм). Психічні властивості соціумів західноєвропейського контексту (О. Донченко). Психологічні теорії особистості: «теорія вроджених здібностей», «теорія рис», «психодинамічна теорія». Бізнес як складний соціально-економічний феномен: системний характер бізнес-діяльності. взаємозв'язок суспільного регулювання і конкретної діяльності бізнесмена. Законодавчі основи регулювання сфери бізнесу: правила гри чи поведінки бізнесменів, працівників і держави в системі відносин ринкового типу.

Тема 3. Психічні явища в діяльності бізнесмена

Базові поняття психології. Свідомість людини: структура, функції, властивості, рівні. Несвідомі компоненти психіки: поняття несвідомого, різновиди та типи. Пізнавальні процеси в діяльності підприємця. Мотивація бізнес-діяльності. Піраміда потреб А. Маслоу. Цінності та установки. Вольові якості бізнесмена. Емоційна сфера особистості. Психологічні аспекти діяльності людини. Бізнесмен як суб'єкт діяльності.

Тема 4. Проблема особистості в бізнесі

Поняття особистості в психології. Співвідношення між поняттями «особистість», «суб'єкт» і «індивід». Структура особистості: направленість, життєвий досвід, форми відображення, біологічний фундамент особистості. Особистісні якості, які сприяють і перешкоджають успіху в бізнесі. Особистісні якості відомих успішних бізнесменів (самостійність, амбіційність, наполегливість, працьовитість, уміння тримати удари долі, стратегічна ідея, ентузіазм). Рівень суб'єктивного контролю бізнесмена. Методи оцінки особистісних якостей.

Тема 5. Комунікативні процеси в діяльності бізнесмена

Основні поняття «мови» і «мовлення». Розвиток мовлення і її види. Функції і компоненти мовлення. Спілкування: зміст, цілі та засоби. Ділове спілкування. Поняття «конфлікту» та його соціальна роль. Особливості стадій конфлікту. Класифікація конфліктів. Причини та наслідки виробничих конфліктів. Основні стратегії поведінки в конфліктних ситуаціях. Психологічні підходи до вирішення конфліктних ситуацій.

Тема 6. Психологічні особливості успішної бізнес-діяльності

Стратегії особистості. Основи ефективного цілепокладання. Фактори впливу на успішність бізнес-діяльності. Специфіка функції прийняття рішень у діяльності бізнесмена. Класифікація управлінських рішень. Етапи вироблення управлінських рішень. Психологічні механізми, які впливають на прийняття управлінських рішень. Психологічні бар'єри на шляху прийняття управлінських рішень. Вплив темпераменту на вироблення управлінських рішень. Перешкоди на шляху до цілі та їх подолання. Підприємницький ризик. Забезпечення безпечного бізнесу. Основні види обману в бізнесі. Технології та інструменти обману. Використання психологічних особливостей людини під час обману. Методи розпізнавання обману.

Тема 7. Персонал-технології у психології бізнесу

Базові принципи ефективного управління бізнесом. Оптимальне співвідношення основних функцій керівництва. Планування. Організація (основні положення системи Ф. Тейлора). Психологічні основи успішної бізнес діяльності. Способи досягнення успіху в бізнесі. Успіх в бізнесі. Мотивація: методи дисциплінарного впливу; причини демотивації персоналу та способи її корекції. Провідні мотиваційно-ціннісні орієнтації сучасних бізнесменів і підприємців. Формування команди в бізнесі. Етапи роботи з персоналом. Підбір персоналу. Навчання персоналу. Формування корпоративної культури.

Тема 8. Психологічні основи успішних продажів

Складові елементи процесу продажів. Три складові уявлення себе продавцем. консультантом, компетентність продавця-консультанта. Зовнішні ознаки впевненості продавця, консультанта. Основні етапи продажів товарів та послуг. Вияв потреб клієнтів. Презентація. Робота із запереченнями. Найбільш розповсюджені типи заперечень клієнтів. Алгоритм роботи із запереченнями. Способи завершення продажу. Системні процеси, які впливають на рівень продажів. Товарний, інформаційний та людський ланцюг у процесі продажів. Сутність реклами в бізнесі. Основи психології реклами.

Тема 9. Психологічна допомога суб'єктам бізнесу

Тайм-менеджмент. Причини браку часу. Критерії розділу справ відповідно з принципом В. Ларето. Стрес у бізнесі і стратегії його подолання. Діагностика професійної придатності та психологічних проблем особистості в бізнесі. Проблема професійної придатності до підприємницької діяльності. Діагностика професійної придатності. Психологічне консультування як вид психологічної допомоги суб'єктам бізнесу. Коучинг як вид психологічної допомоги. Раціональна психотерапія. Аутогенне тренування. Метод дисоціювання від стресу.

Тема 10. Психологічна культура та етика бізнесу

Поняття «культура підприємництва». Основні елементи культури бізнесу. Цінності бізнесу. Правила і норми бізнес-поведінки. Реальна поведінка під час бізнес-операцій. Принципи культури бізнес-діяльності. Елементи ділового етикету. Одяг для бізнесу. Ознаки хорошого тону. Гендерні відмінності в бізнесі. Позитивні та негативні фактори жіночої бізнес-діяльності. Національно-психологічні особливості ведення бізнесу в різних країнах: США, Великобританія, Франція, Німеччина, Китай, Японія.

4.2. Перелік питань із навчальної дисципліни «Психологія сучасних бізнес-організацій»

1. Психологія бізнесу як міждисциплінарна наука, її предмет, об'єкт, завдання, місце, роль в системі наук.
2. Основні категорії психології бізнесу. Відмінне та схоже між поняттями «підприємництво» і «бізнес».
3. Особливості застосування методів психології в психології бізнесу.
4. Зміст поняття «Антепренер». Етапи становлення даної категорії.
5. Соціальні теорії підприємництва та психологічні, їх відмінності.
6. Бізнес як складний соціально-економічний феномен.
7. Значущі властивості бізнесу з психологічної точки зору (психологічного підходу).
8. Складові підприємництва як складного феномена.
9. Чинники, що відображають основні мотиви до бізнес-діяльності.
10. Специфічні індивідуально-психологічні характеристики людини, що зумовлюють її схильність до бізнес поведінки. Їх коротка характеристика.
11. Особливості підприємницького типу мислення. Зміст когнітивного підходу до розкриття поняття «підприємницьке мислення».
12. Методи впливу на особистість у бізнесі.
13. Гендерні стереотипи і обмеження щодо ведення бізнесу.
14. Причини недосягнення успіху у бізнесі.

15. Типологія підприємців за Й. Фрейліхом.
16. Гроші як об'єкт вивчення дослідників. Типи особистості щодо ставлення до грошей.
17. Особливості пропрацювання цілей бізнес-діяльності.
18. Основні фактори, які впливають на успішність бізнес-діяльності.
19. «Вдалі» управлінські рішення та «невдалі», їх відмінності.
20. Етапи процесу утворення управлінських рішень.
21. Психологічні фактори, які впливають на прийняття управлінських рішень.
22. Основні функції керівника підприємства.
23. Функція планування.
24. Особливості матеріальної і моральної мотивації персоналу.
25. «Трьохкомпонентний» характер процесу продажу.
26. Переваги відкритих запитань перед закритими.
27. Причини заперечень клієнта після презентації товару. Чому до початку презентації товару потрібно виявити потреби клієнта?
28. Системний підхід у продажах.
29. Прийоми реклами для залучення уваги покупців.
30. Психологічний вплив реклами на споживачів.

4.3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ІЗ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПСИХОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЯМИ»

Тема 1. Інновація як предмет наукового дослідження

Інновації в сучасному світі. Стимули інноваційних процесів. Визначення поняття «інновація». Різновиди інновацій. Інновації як процес застосування результатів інтелектуальної діяльності для створення нових продуктів, процесів, послуг, що дає економічний ефект. Підходи до дослідження інновацій: філософські аспекти інновацій, соціологічний погляд на інновації, мультидисциплінарні дослідження інновацій. Дослідження інновацій: історико-філософський екскурс. Історичний розвиток уявлень про інновації. Філософські передумови появи науки про інновації в сучасному світі. Новітня історія науки про інновації (XX-XXI ст.). Інновації як системний феномен. Системно-структурний аналіз інноваційної діяльності.

Тема 2. Інноваційний процес як предмет наукового дослідження

Етапи інноваційного процесу. Наукові дослідження інноваційних процесів. Моделі інноваційних процесів. Інноваційні стрибки. Креативно-інноваційний цикл. Циклічність інноваційного процесу. Рівні аналізу креативно-інноваційного циклу. Форми впливу в креативно-інноваційному циклі. Впровадження інноваційних технологій. Нормативна оцінка. Легітимізація. Фактори конфліктності. Стратегії стимулювання. Етапи та моделі інноваційного процесу, напрямки наукових досліджень інноваційних процесів. Інноваційні стрибки. Креативно-інноваційний цикл. Впровадження інноваційних технологій

Тема 3. Інформаційні аспекти інновацій

Інновації і знання. Визначення знання. Різновиди знання. Обмін знаннями в інноваційному процесі. Управління знаннями як фактор успішності інновацій. Інформаційне середовище та інновації. Загальне поняття інформаційного середовища. Псевдоінновації. Інформаційне середовище як буфер. Параметри інформаційного середовища. Інформаційний аспект інноваційного процесу. Інноваційні стрибки в інформаційному полі. Функції інформаційного середовища. Види знання в інноваційному процесі

Тема 4. Планування інноваційної діяльності. Управління ризиками в процесі інноваційної діяльності підприємства. Інноваційний проєкт

Сутність і принципи планування інновацій. Система планування інновацій, стратегічне та оперативне планування інновацій. Організаційні аспекти та планування створення продуктової інновації. Ризики в інноваційній діяльності підприємства. Управління ризиками в процесі реалізації інноваційного проєкту. Інноваційна діяльність та економічна безпека підприємств. Сутність і принципи планування інновацій. Система планування інновацій, стратегічне та оперативне планування інновацій. Ризики в інноваційній діяльності

підприємства. Поняття, особливості, елементи інноваційного проєкту. Учасники та класифікація інноваційних проєктів. Планування та управління реалізацією інноваційного проєкту. Управління ризиками в процесі реалізації інноваційного проєкту. Оцінювання ефективності інноваційних проєктів

Тема 5. Особистісні детермінанти успішності інноваційного процесу

Психологічні дослідження креативності. Підходи до визначення інноваційності суб'єкта. Психологічні характеристики суб'єкта інноваційної діяльності. Види особистісної інноваційності. Проблематика взаємозв'язків між інноваційністю та креативністю суб'єкта. Підходи до розвитку особистісної інноваційності. Діагностика особистісної інноваційності. Психологічні дослідження креативності. Підходи до визначення інноваційності суб'єкта. Психологічні характеристики суб'єкта інноваційної діяльності. Різновиди особистісної інноваційності. Проблематика взаємозв'язків між інноваційністю та креативністю суб'єкта. Основні підходи до розвитку особистісної інноваційності. Проблема діагностики особистісної інноваційності

Тема 6. Організаційні аспекти інноваційності. Інноваційність в груповому контексті

Сфера досліджень організаційної інноваційності. Інноваційність та організаційна структура. Організаційний клімат як фактор інноваційності. Підтримка інновацій. Менеджмент якості. Інноваційні системи. Проблематика групової інноваційності. Механізми реалізації групової інноваційності. Дослідження інноваційності та креативності в умовах групової продуктивної діяльності: теорія та практика. Інноваційність та культура. Макрокультурний рівень. Мікрокультурний рівень

Тема 7. Прикладні дослідження інноваційності

Споживча інноваційність. Інноваційність в сфері комп'ютерних технологій. Лідерство і інноваційність. Інноваційність в сфері освіти. Соціальні аспекти інноваційності. Споживча інноваційність. Інноваційність в сфері комп'ютерних технологій. Форми впливу лідера на підлеглих. Специфіка трансформаційного лідерства. Недоліки трансформаційного лідерства. Соціальні аспекти інноваційності.

Тема 8. Управлінське консультування нововведень

Управління персоналом в інноваційних організаціях. Методи оцінки ділових якостей менеджера. Мотивація персоналу у процесі інноваційної діяльності. Причини спротиву персоналу нововведенням. Форми спротиву інноваціям. Методи активізації нововведень. Особливості управління персоналом в інноваційній діяльності. Інноватори – суб'єкти нововведень. Методи оцінки ділових якостей менеджера. Проблема безсуб'єктності. Рольовий розвиток персоналу. Мотивація персоналу у процесі інноваційної діяльності. Причини спротиву персоналу нововведенням. Форми спротиву інноваціям. Анти інноваційні реакції. Підготовка радикального нововведення.

4.4. Перелік питань із навчальної дисципліни «Психологія управління інноваціями»

1. Інновації в сучасному світі. Стимули інноваційних процесів
2. Визначення поняття «інновація». Різновиди інновацій. Інновації як процес застосування результатів інтелектуальної діяльності для створення нових продуктів
3. Підходи до дослідження інновацій: філософські аспекти інновацій, соціологічний погляд на інновації, мультидисциплінарні дослідження інновацій
4. Мультидисциплінарні дослідження інновацій
5. Інновації як системний феномен
6. Системно-структурний аналіз інноваційної діяльності
7. Людина і інноваційний процес. Інноваційна діяльність суб'єкта
8. Зміна структури продуктивної діяльності в сучасному світі в інформаційно-комп'ютерному середовищі (М. Кастельс)
9. Етапи інноваційного процесу
10. Моделі інноваційних процесів

11. Інноваційні стрибки
12. Інновації і знання. Визначення знання. Різновиди знання. Обмін знаннями в інноваційному процесі. Управління знаннями як фактор успішності інновацій
13. Псевдоінновації
14. Інформаційний аспект інноваційного процесу. Інноваційні стрибки в інформаційному полі
15. Функції інформаційного середовища
16. Організаційні аспекти та планування створення продуктової інновації
17. Ризики в інноваційній діяльності підприємства. Управління ризиками в процесі реалізації інноваційного проєкту. Інноваційна діяльність та економічна безпека підприємств
18. Система планування інновацій, стратегічне та оперативне планування інновацій
19. Психологічні дослідження креативності. Проблематика взаємозв'язків між інноваційністю та креативністю суб'єкта
20. Підходи до розвитку особистісної інноваційності. Діагностика особистісної інноваційності
21. Інноваційність та організаційна структура
22. Організаційний клімат як фактор інноваційності
23. Підтримка інновацій
24. Проблематика групової інноваційності. Механізми реалізації групової інноваційності
25. Дослідження інноваційності та креативності в умовах групової продуктивної діяльності: теорія та практика
26. Інноваційність та культура. Макрокультурний рівень. Мікрокультурний рівень
27. Поняття та класифікація інноваційних організацій
28. Стратегії віолентів, патієнтів, комутантів, експлерентів
29. Особливості малих інноваційних організацій
30. Лідерство і інноваційність. Соціальні аспекти інноваційності

4.5. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ІЗ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПСИХОЛОГІЯ ЦІННОСТЕЙ (ЗА БІЛІНГВАЛЬНОЮ МЕТОДИКОЮ)»

Тема 1. Психологія цінностей як наукова і навчальна дисципліна

Психологія цінностей в системі наукового знання та її актуальність у роботі психолога й зокрема у сфері бізнесу. Об'єкт, предмет, основні поняття й методи психології цінностей. Основні підходи до вивчення теоретичних уявлень про цінності від античності до наших днів. Етимологія слова «цінність». Причини актуалізації проблеми необхідності вивчення психології цінностей у XXI столітті. Розуміння цінності на побутовому рівні та їх визначення у науковій літературі. Цінності як нормативна категорія. Співвідношення понять «цінність» і «вартість», «цінність» і «значущість», «цінність» і «потреба».

Тема 2. Цінності, ціннісні орієнтації і особистісний смисл

Співвідношення понять «цінність» і «ціннісна орієнтація». Ціннісні орієнтації особистості в гуманістичній і екзистенціальній психології (К. Роджерс, А. Маслоу, Г. Оллпорт, В. Франкл і ін.). Аксіопсихологія. Науково-теоретичний аналіз проблеми вивчення цінностей та ціннісних орієнтацій. Смисл як інтегральна основа особистості, як життєве завдання, як інтерпретація життя, як аспект інтеграції особистої та соціальної дійсності. Проблема співвідношення понять «цінність» і «ціннісна орієнтація». Ціннісні орієнтації особистості в контексті різних психологічних теорій. Ціннісні орієнтації і установки. Поняття «особистісні цінності» як смислові утворення особистості й сутність особистісного смислу. Аналіз смислу як життєвого завдання, як інтерпретації життя, як аспекту інтеграції особистої та соціальної дійсності.

Тема 3. Проблема класифікації цінностей та їх функції

Традиції класифікації цінностей. Сутність деменціонального методу та його значення для класифікації цінностей (В. Франкл, Д. Леонтьєв). Проблема функцій цінностей у психологічній літературі. Ієрархія головних цінностей у філософській літературі та соціологічний аспект їх

типологізації. Систематизація цінностей В. Крауса і класифікація цінностей Е.Фромма. Класифікація цінностей М. Рокіча у варіанті, адаптованому В. Ядовим. Списки цінностей за М. Рокічем. Проблема функцій цінностей у психологічній літературі. Функції цінностей за Л.Романюк.

Тема 4. Цінності у структурі особистості.

Проблема розкриття у психології структури особистості. Місце цінностей у структурі особистості. Визначення функцій цінностей в структурі особистості. Структурні концепції особистості. Дефініція особистості Е. Фромма. Глобальні складові, які виділяють з початку ХХІ століття психологи в структурі особистості. Схематичне відображення місця цінностей у структурі особистості. Підґрунтя для визначення місця і функцій цінностей в структурі особистості.

Тема 5. Психологічний розвиток як основа становлення цінностей

Загальні принципи психічного розвитку. Становлення в процесі розвитку. Психологічні механізми розвитку цінностей. Порівняльна психологія розумового розвитку (Х. Вернер) і система цілей індивідуального розвитку людини в психолого-педагогічній теорії Р. Хевігхерста. Сучасні визначення розвитку. Схеми розвитку запропоновані Л. Кольбергом, Г. Дюпоном, Дж. Ловингером та ін. Становлення особистості (Г. Костюк, В. Рибалко та ін.). Психологічні механізми розвитку особистості.

Тема 6. Становлення цінностей особистості та суб'єктивне благополуччя

Проблема зв'язку між цінностями і благополуччям. Ідіоцентризм і аллоцентризм. Універсальні моделі психологічного благополуччя. Кореляції між особистісними цінностями і суб'єктивним благополуччям як мірою задоволення життям. Взаємовпливи у становленні особистісних цінностей та суб'єктивного благополуччя. Прямі відношення між цінностями і благополуччям. Л. Сагів і Ш. Шварц про зв'язок між ієрархією цінностей. Головні типи потреб і благополуччя. Універсальні моделі психологічного благополуччя за Ш. Аїш.

Тема 7. Моделювання та психологічна діагностика становлення цінностей особистості

Структурно-функціональне моделювання в психології цінностей. Психодіагностика цінностей. Модель нелінійного процесу становлення цінностей особистості. Сутність структурно-функціональної моделі. Модель організаційного аналізу і класифікації парадигм соціальної теорії за Г. Барреллом і Г. Морганом і модель критичної соціальної освіти. Модель становлення цінностей особистості за Л. Романюк. Візуалізація простору становлення цінностей особистості. Компоненти моделі становлення цінностей особистості в університетському просторі соціалізації. Підходи до психодіагностики цінностей. Основні методики. Дослідження становлення цінностей та кроскультурні дослідження.

Тема 8. Фактори, механізми та умови становлення цінностей особистості

Емпірична картина становлення цінностей особистості. Особисті цінності менеджерів і бізнесменів. Психологічні механізми становлення цінностей особистості. Аксиологічний аспект розвитку особистості. Взаємозв'язок становлення цінностей з факторами віку, фахового спрямування та культури. Кроскультурне вимірювання цінностей. Факторні навантаження цінностей відкритості до змін. Інтерація і креативність як механізми становлення цінностей особистості.

4.6. Перелік питань із навчальної дисципліни «Психологія цінностей (за білінгвальною методикою)»

1. Загальна характеристика розвитку теоретичних уявлень про цінності і ціннісні орієнтації особистості
2. «Цінність» як критерій етичного в поведінці
3. Ідеальний і абсолютний характер сфери цінностей як поняття духовності, що має божественне походження
4. Цінності як значимість предметів, засіб задоволення потреб людини
5. Суспільно-історичний характер цінностей в працях класиків Заходу

6. Цінності як суб'єктивний феномен в австрійській психологічній школі
7. Ціннісно-нормативна регуляція поведінки людини в рамках класичного психоаналізу
8. Значення цінностей і ціннісних орієнтацій особистості в гуманістичній і екзистенціальній психології
9. Інтегральна основа особистості в працях В. Франкла
10. Проблема спрямованості в загально-психологічних теоріях особистості
11. Особистісні цінності як регулятор активності людини
12. Модель організаційного аналізу і класифікації парадигм соціальної теорії за Г. Барреллом і Г. Морганом
13. Компоненти моделі становлення цінностей особистості в освітньому просторі соціалізації
14. Компоненти моделі становлення цінностей особистості в бізнес-просторі соціалізації
15. Підходи до психодіагностики цінностей. Передісторія психодіагностики цінностей
16. Внесок у психодіагностику цінностей Г. Оллпорта. «Тест вивчення цінностей» Г. Оллпорта, П. Вернона, Г. Ліндсея
17. Методика вивчення цінностей (The value survey), розроблена М. Рокічем (Rokeach, 1973)
18. Проективні методики для вивчення цінностей. Методика «автобіографія майбутнього» Дж. Гілеспі і Г. Оллпорта. Біографічний метод
19. Організація та методи дослідження становлення цінностей особистості. Модель нелінійного процесу становлення цінностей особистості
20. Психологічні механізми формування і розвитку ціннісних орієнтацій
21. Становлення цінностей в університетському просторі соціалізації
22. Соціально-психологічна сторона процесу становлення цінностей
23. Інтерація як механізм становлення цінностей особистості
24. Креативність як механізм становлення цінностей особистості
25. Організація відповідного простору становлення цінностей особистості
26. Психотехнологія становлення цінностей у моделі світу особистості
27. Становлення цінностей особистості засобами самоідентифікації
28. Становлення цінностей у розвитку особистості через простір відповідної соціалізації
29. Цінності в сфері бізнесу
30. Етичні проблеми психологічного впливу на становлення цінностей особистості у сфері бізнесу

5. Критерії оцінювання відповідей атестаційного екзамену

Проведення атестаційного екзамену є обов'язковим для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання. Такий захід дозволяє здійснити підсумковий контроль знань за всіма темами навчальних дисциплін, що входять до змісту програми атестаційного екзамену. Максимальна кількість балів за атестаційний екзаме́н – 100 балів. Екзаме́н проводиться у письмовому вигляді і включає три теоретичні питання, практичне завдання, дві психологічні задачі та тестові завдання.

Критерії оцінювання відповіді на теоретичне питання

Бали	Відповідь на питання
15-20	Відповідь на теоретичне питання дана у повному обсязі. Прослідковується ґрунтовне теоретичне володіння навчальним матеріалом із наведенням прикладів у професійному застосуванні. Виклад матеріалу характеризується логічною побудовою із постановкою проблеми та шляхів її розв'язання у практичній площині.
10-14	Теоретичне питання розкрито у достатньому обсязі, прослідковується орієнтування здобувача вищої освіти у теоретичному матеріалі, проте недостатньо розкрито практичне застосування теоретичних знань у практиці діяльності бізнес психолога.
5-9	Теоретичне питання розкрито поверхово, прослідковується слабе орієнтування здобувача вищої освіти у теоретичному матеріалі із недостатньо розкритим практичним застосування теоретичних знань у практиці діяльності психолога.
1-4	Теоретичне питання розкрито суто у прикладній площині без опори на теоретичне підґрунтя.
0	Відповідь відсутня

Критерії оцінювання відповіді на практичне завдання

Бали	Відповідь на питання
8-10	Практичне завдання розв'язане у повній мірі, обґрунтоване теоретичними положеннями навчального матеріалу, прослідковується здатність прогнозувати можливі варіанти професійних альтернатив
5-7	Практичне завдання розв'язане у повній мірі, обґрунтоване теоретичними положеннями навчального матеріалу, проте здобувачем вищої освіти не зазначено можливі варіанти професійних альтернатив
1-4	Практичне завдання розв'язане без теоретичного обґрунтування
0	Практичне завдання не розв'язане

Критерії оцінювання відповіді на тестове питання

Бали	Відповідь на питання
1	Відповідь вірна
0	Відповідь не вірна

При вирішенні питання про рівень підготовленості здобувачів вищої освіти до атестаційного екзамену комісії, керуючись критеріями і положеннями, які розроблені Міністерством освіти України.

Атестаційний екзаме́н оцінюється за стобальною шкалою, яка переводиться в національну шкалу:

Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою	Еквівалент оцінки за п'ятибальною шкалою	
			денна форма навчання	заочна форма навчання
A	90-100	відмінно	5	5
B	80-89	дуже добре	4	4
C	70-79	добре	4	
D	60-69	задовільно	3	3
E	50-59	достатньо	3	
FX	35-49	незадовільно	2	2

А 90-100 балів «відмінно» 5 – якщо здобувач вищої освіти показав різнобічні, систематичні і глибокі знання навчально-програмового матеріалу, вичерпно, послідовно, грамотно і логічно правильно його подає, тісно пов'язує теорію з практичною діяльністю, вільно розв'язує задачі, завдання, правильно відстоює прийняті рішення, виявляє вміння самостійно узагальнювати і викладати матеріал, не допускаючи помилок. Як правило, оцінка «відмінно» виставляється здобувачам вищої освіти, які засвоїли взаємозв'язок основних понять дисциплін, усвідомили їх значення для освітньо-професійної підготовки, проявили творчі здібності у розумінні, поданні і використанні навчального матеріалу.

В, С 70-89 балів «добре» 4 – якщо здобувач вищої освіти показав різнобічні, систематичні і глибокі знання навчального матеріалу, вичерпно, послідовно, грамотно і логічно правильно його подає, тісно пов'язує теорію з практичною діяльністю, вільно виконує задачі, завдання, правильно відстоює прийняті рішення, виявляє вміння самостійно узагальнювати і викладати матеріал, допускаючи незначні помилки, повне знання навчально-програмового матеріалу, успішно виконує передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу, яку рекомендовано програмою. Як правило, оцінка «добре» виставляється здобувачам вищої освіти, які показали системний характер знань із дисциплін та здібності до їх самостійного поповнення й поновлення в процесі подальшої навчальної роботи і професійної діяльності, володіють необхідними вміннями та навичками під час виконання практичних завдань.

Д, Е 50-69 бали «задовільно» 3 – якщо здобувач вищої освіти показав знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і практичної роботи, справляється з виконанням завдань передбачених програмою, допущено погрішності у відповіді на екзамені, відчуються труднощі під час виконання практичних завдань, але володіє необхідними знаннями для їх усунення під керівництвом викладача.

ФХ 0-49 балів «незадовільно» 2 – якщо здобувач вищої освіти виявив прогалини в знаннях основного навчально-програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, а також відчував значні труднощі в процесі виконання практичної частини екзаменаційного білету.

Результати складання випускного кваліфікаційного екзамену оцінюються за чотирибальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») і вносяться у випуску до диплому, відомість обліку успішності здобувача вищої освіти, залікову книжку, індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти (крім «задовільно», «незадовільно»).

6. Приклади білету атестаційного екзамену

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Розглянуто та схвалено на засіданні
кафедри психології, педагогіки та
суспільних дисциплін
Протокол №3 від 1.10.2025 року
Завідувач кафедри

_____ І.О. Петухова

Затверджено
Науково-методична рада Університету
радою
Протокол №____ від «____» _____ 2025

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)
галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальність 053 «Психологія»
Освітня програма «Психологія. Психологія бізнесу»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

(до атестаційного екзамену)

I. Теоретичне питання (1 питання – 0-20 балів. За теоретичні питання від – до 60 балів).

1. Психологія бізнесу як міждисциплінарна наука, її предмет, об'єкт, завдання, місце, роль в системі наук
2. Моделі інноваційних процесів
3. Загальна характеристика розвитку теоретичних уявлень про цінності і ціннісні орієнтації особистості

II. Виконати практичне завдання (1 завдання 0- 10 балів, 3 завдання – 0 - 30 балів)

1. Проаналізувати ситуацію та запропонувати варіант рішення: «Між двома працівниками в організації виник конфлікт з особистих питань, який заважає їм успішно працювати. Кожен із них поодиночки звертається до керівника із проханням, щоб він розібрався та підтримав його позицію. *Як вчинити керівнику?*».
2. У господарській практиці керівники підприємств як фактори, що стримують інноваційну діяльність, називають такі: нестача власних фінансових коштів; високий рівень конкуренції; зношеність або відсутність обладнання; високий рівень оподаткування; нестача ринків збуту; тривалий період окупності нововведень; високий відсоток комерційного кредиту; високий економічний ризик науково-технічних заходів; нестача кваліфікованих кадрів; недосконалість законодавчих та нормативно – правових документів, що регулюють та що стимулюють інноваційну діяльність; відсутність дослідницької бази на виробництві. *До яких бар'єрів відносяться дані фактори стримування інноваційної діяльності? Дайте характеристику цим бар'єрам.*
3. Наведіть конкретні приклади впливу певних ціннісних орієнтацій на поведінку людини.

Знайти вірну відповідь у тестових завданнях: (10 балів)

1. До чого веде психологія експлуатації співробітників, зниження рівня зарплат та інших виплат?
 - а) власники підприємств і закупівельних організацій отримують більші доходи без шкоди бізнесу у короткостроковій перспективі;
 - б) малооплачувані працівники не дотримуються трудової та виробничої дисципліни, не зацікавлені в результатах праці
 - в) співробітники з низькою оплатою праці прагнуть підробити на стороні, скорочуючи час відпочинку та підривають своє здоров'я
 - г) все перераховане правильно.
2. Чи можна висловити психологію торгівлі у вигляді графіків чи математичних моделей?

- а) оскільки психологія купівлі-продажу кожного суб'єкта ринку своя, створення загальних графіків і моделей неможливо
- б) психологія торгівлі біржовими активами добре описується технічним аналізом
- в) психологія торгівлі закладається розробниками штучного інтелекту у біржових роботів (алгоритмічну торгівлю)
- г) психологія торгівлі полягає в людських емоціях, характері, віці, схильності до ризику, що загалом неможливо описати математично.

3. Що заважає впровадженню інновацій на підприємстві?

- а) впровадженню інновацій заважає психологічний опір будь-яким нововведенням, включаючи технології, гаджети, програмні продукти
- б) інновації туго впроваджуються через забобони працівників, їх лінощів і небажання вчитися
- в) активному впровадженню інновацій заважає законодавча база
- г) інновації недостатньо активно впроваджуються у виробництво через дефіцит грошових коштів та труднощі отримання банківського кредиту.

4. З якою метою підприємці та представники бізнесу нагнітають ажіотаж?

- а) психологічне нагнітання ситуації (наприклад, шляхом заяв про швидке підвищення цін) допомагає швидко реалізувати товар за підвищеними цінами
- б) нагнітання ситуації над ринком шляхом проведення інтенсивної рекламної кампанії дозволяє збільшити завантаження виробничого устаткування
- в) нагнітання ситуації на ринку шляхом здійснення піар-акцій дозволяє збільшити коефіцієнт змінності (кількість змін на підприємстві) та збільшити прибуток
- г) все перераховане правильно

5. Що передбачає стратегія патієнтів (сегментна стратегія)?

- а) створенням нових або радикальною зміною старих сегментів ринку
- б) виготовлення особливої, унікальної продукції для обмеженого кола споживачів
- в) підвищення споживчої цінності товару не за рахунок надвисокої якості, а за рахунок задоволення незначних за обсягом потреб клієнтів, тобто індивідуалізації послуги.
- г) зміни наукової спрямованості в ході життєдіяльності фірми

6. Автором теорії «довгих хвиль» був:

- а) И. Шумпетер;
- б) К. Маркс;
- в) Адам Сміт;
- г) М. Кондратьєв.

7. Приклад елементів інноваційної інфраструктури

- а) технопарки, технополіси
- б) університети
- в) суди
- г) ІТ-компанії

8. Перший суттєвий внесок у психодіагностику цінностей зробив:

- а) Г. Оллпорт;
- б) М. Рокіч;
- в) Ш. Шварц;
- г) Д. Леонтьєв.

9. Адаптовану версію тесту «Ціль в житті» (Purpose-in-Life Test, PIL) являє собою такий інструмент:

- а) СЖО;
- б) ціннісні орієнтації;
- в) портрети цінностей;
- г) NLP.

10.Розвиток цінностей особистості засобами особистісної ідентифікації реалізувався за допомогою:

- а) феноменологічно-синергетичної психотехніки становлення цінностей;
- б) НЛП;
- в) КБТ;
- г) ТПТ.

Декан факультету соціально-гуманітарних
технологій, спорту та реабілітації
д-р наук із соц. ком., професор

Н.І. ЗИКУН

Укладач:
Завідувач кафедри, к. пед. наук, доцент

І.О. ПЕТУХОВА

Гарант ОП д. псих.н., професор, професор кафедри

Т.А. ТКАЧУК

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. Данчева О. В. Швалб Ю. О. Практична психологія в економіці та бізнесі: навчальний посібник. Київ : Лібра, 2019. 270 с.
2. Психологія бізнесу : навч. посібник / Р. А. Калениченко, А. С. Коханець, О. О. Нежинська. Ірпінь : Державний податковий університет, 2022. 270 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1TG4Fc_QtoB79Xws1_CVexcPYhWFpiR7R/view
3. Копитко М. І. Управління інноваціями: навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни у схемах і таблицях. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 292 с.
4. Романюк Л. В. Психологія цінностей: навчальний посібник. Ірпінь : Державний податковий університет, 2022. 504 с.

Допоміжна:

5. Гусєва О.Ю., Легомінова С.В., Воскобоева О.В., Ромащенко О.С., Хлевицька Т.Б. Психологія підприємництва та бізнесу: навчальний посібник. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2019. 257с.
6. Мілютіна К.Л., Трофімов А.Ю. Психологія сучасного бізнесу. Київ : Видавництво Ліра-К, 2019. 168 с.
7. Пілецька Л. С. Психологія бізнесу: довідково-методичний посібник. URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/l_1759_23433496.pdf
8. Психологія управління: навчальний посібник / Р.А. Калениченко, О.Г. Льовкіна, Г.Ю. Мустафаєв, О.В. Войтенко, І.О.Петухова, О.Е. Харіна, М.В. Семиліт. Ірпінь: Національний університет державної фіскальної служби України, 2018. 262 с.
9. Прищак, М. Д. Психологія управління в організації : навчальний посібник. Вінниця, 2016. 150 с.
10. Романюк Л. В. Психологія цінностей і ціннісні орієнтації студентів: монографія. Київ, 2020. 202 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

11. Журнал Forbes Україна. URL: <https://subscribe.forbes.ua/>
12. Національна психологічна асоціація. URL: <https://www.npa-ua.org/>
13. Науково-практичний журнал «Наука та інновації». URL: <https://scinn.org.ua/ua>
- Організаційна психологія. Економічна психологія. URL: <http://orgpsy-journal.in.ua/index.php/oprep>
15. Українська асоціація організаційних психологів та психологів праці URL: <https://www.npa-ua.org/>
16. Український бізнес ресурс. URL: <https://www.linkedin.com/company/ubrwa>
17. Центр розвитку інновацій. URL: <https://cid.center/>

Міжнародні видання

18. Davis, P. E., & Bendickson, J. S. (2020). Strategic antecedents of innovation: Variance between small and large firms. *Journal of Small Business Management*, p.1-26.
19. Kim, M. J. (2019). A Study on Management Competency Affecting Organizational Performance. *The International Journal of Advanced Culture Technology*, 7(2), p.93-102
- Margund K. Rohr, Frieder R. Lang. Aging Well Together – A Mini-Review. *Gerontology*. 2019. No 3. Vol. 5. P. 333–343.
20. Park D. C. Applied cognitive aging research. In F. I. M.Craik & T. A. Salthouse (Eds.). *The handbook of aging an cognition*. Hilstade, N.J.: Erbaum, 2019.
21. Psychological principles of successful aging technologies: a mini-review / [Ulman Lindenberger, Marti Lovden, Michael Schellenbach, Shu-Chen Li, Antonio Kruger]. *Gerontology*. 2018. № 1. Vol. 54. P. 59–68.
22. Rohr M. K., Frieder R. Lang Aging well together – A mini review. *Gerontology*. 2019. № 3. Vol. 5. P. 333–343.